

Ondernemerschap lokt

'Sinds we Jerseys hebben ben ik veel fanatieker op het bedrijf

Tiener Christiaan Koers over twintigers:
'Bij sommige twintigers krijg ik het idee dat iets meer opleiding geen overbodige luxe zou zijn geweest. Waar ik dat op baseer? Als ik hoor wat ze soms op vergaderingen zeggen, dan vraag ik me af hoe goed ze over bepaalde dingen nadenken.'

Heeft het ouderlijk bedrijf voldoende toekomstperspectief?

Met die vraag zal Christiaan Koers uit Kamperveen zich de komende jaren regelmatig bezighouden. Nu studeert hij nog, maar het ondernemerschap lokt voor de negentienjarige.

'Het ondernemerschap trekt me. Dat je een eigen onderneming hebt en zelf kunt bepalen welke richting je uitgaat.' De stem van Christiaan Koers (19) uit Kamperveen verradt enthousiasme. Student is hij nu nog, bezig met zijn eerste jaar aan de Hogere Agrarische School in Dronten. Dat hij koos voor de richting Agrarisch Ondernemerschap, onderdeel van de opleiding Dier- en Veehouderij, was bijna vanzelfsprekend, vertelt Christiaan. 'We krijgen meer economie en recht, we moeten voortdurend aan onze competenties werken; we worden echt getraind als ondernemer. Je krijgt te maken met vragen als: wat zijn de kansen en wat zijn de bedreigingen voor je bedrijf?'

Niet dat Christiaan nu al precies weet of hij het bedrijf wil overnemen. 'Is het rond te zetten en heeft het voldoende toekomstperspectief? Dat zijn vragen waar ik eerst een antwoord op wil hebben.' Maar interesse heeft hij zeker wel. Nu nog runnen zijn ouders Kars en Jellie Koers het bedrijf met zestig koeien, vier ton quotum en 25 hectare grond, maar zoon Christiaan helpt in zijn vrije tijd graag een handje mee. Melken, mestrijden en grasmaaien doet hij veelvuldig. Ook het bijhouden van het managementprogramma rekent hij tot zijn takenpakket.

Deense Jerseys

'Dank Jersey' vermeldt een bord bij de oprit van het erf. Tijdens de MKZ-crisis in 2001 moesten de zwartbonten van de familie Koers het veld ruimen. 'Na die tijd ben ik steeds fanatieker geworden op het bedrijf,' vertelt Christiaan, 'zeker nu we zuivere Jerseys melken. Dat zijn fijne koeien om mee te werken. Ze kalven zonder problemen af, zijn gemakkelijk in de omgang en komen snel in de melkstal. Naast ondernemerschap vind ik de omgang met koeien het mooie aan een eigen melkveebedrijf.'

Al voor de MKZ-periode had de familie Koers een start gemaakt met het

kruisen van hun zwartbonten met andere rassen, maar de eerste kalveren uit die combinaties waren nog niet geboren. 'Toen hebben we besloten helemaal op Jerseys over te schakelen. We hadden het idee dat we daarmee economischer konden boeren', geeft vader Kars aan. Samen met zijn zoon toog hij naar Denemarken om Jerseys aan te kopen. Op vijftien verschillende bedrijven kochten ze drachtige Jerseypinken.

Nu de Jerseys het bedrijf in Kamperveen bevolken, is het Christiaan die de fokkerij voor zijn rekening neemt. 'Bij zwartbont deed m'n vader dat meestal.' Christiaan kiest vooral voor Deense stieren. 'Die hebben de beste scores voor uier en beenwerk. De Amerikaanse Jerseys zijn wel groter, maar hebben diepere uiers en minder sterk beenwerk.'

Fanatiek met het Jerseyras is Christiaan zeker; vorig jaar bezocht hij zelfs de wereld Jerseyconferentie in Denemarken. Je leert veel van elkaar. Jerseys zijn anders dan zwartbonten; ik vind dat een uitdaging.' Op zijn verlanglijstje staat ook een bezoek aan de volgende conferentie in Canada.

Dat de Jerseys andere koeien zijn, merkt de familie Koers onder meer in de melkstal. Waar de zwartbonten de grens van 9000 liter al gepasseerd waren, kwamen de jonge Jerseys in het eerste jaar niet verder dan 4700 kilo melk. De dertigliterglazen in de melkstal kwamen in het verleden nog wel eens vol, de hoogst-productieve Jersey komt nu aan 18 liter. 'Maar we halen wel een economisch jaarresultaat van 1800, terwijl het gemiddelde van de Nederlandse Jerseys op 1650 EJR ligt', onderstreept Christiaan. 'Voor Jerseys is die nieuwe berekening veel gunstiger. Ze profiteren van hun hoge gehalten. Eén koe staat zelfs voorspeld op 5,16 % eiwit in 305 dagen.' De Inet-berekening valt volgens Christiaan minder gunstig uit. 'Er zijn heel wat Jerseys die -200 scoren. Daar word ik niet vrolijk van.'

Denkwerk

Nadenken over de toekomst van het bedrijf doet Christiaan regelmatig. 'Misschien zet ik wel op groei in,' oppert hij, 'maar het kan ook zijn dat we met de Jerseys een lagere kostprijs halen en de noodzaak tot groeien minder aanwezig is. Misschien verkopen we het bedrijf wel en vertrek ik naar Canada of Denemarken.'

Als hij het overneemt, zou hij het bedrijf in ieder geval zo willen inrichten dat hij nog vrije tijd over heeft. 'Je moet ook tijd hebben voor andere dingen dan je bedrijf', vindt Christiaan, die met zijn medestudenten veelvuldig over dit soort onderwerpen discussieert. 'We motiveren elkaar en we houden elkaar scherp.'

Bovendien leren ze veel van elkaar. 'Je kunt niet altijd de makkelijkste weg kiezen. Soms moet je ook milieुरapporten doorworstelen en bestemmingsplannen bekijken. Naast het praktische gedeelte wordt denkwerk steeds belangrijker als je ondernemer bent.'

Inge van Drie

Onderwijsdirecteur Jan Denissen: 'Bedrijfsopvolgers zijn vaak aanpakkers met een gezonde praktische instelling'

Tussen 10 en 25 procent van de landelijk afgestudeerde Dier- en Veehouderijstudenten hoort thuis in de categorie bedrijfsopvolger. Op de HAS in Den Bosch ligt dat percentage iets lager, zegt Jan Denissen, directeur van de sector Dier en Milieu, waaronder ook de opleiding Dier- en Veehouderij valt. 'Van jaar tot jaar kan het percentage behoorlijk verschillen, maar over de jaren heen blijft het aantal studenten dat thuis aan de slag gaat redelijk stabiel.' Dat het percentage gelijk blijft, verbaast de HAS-

directeur niet. 'Vroeger vonden mensen een MAS-opleiding genoeg om het bedrijf over te nemen. Nu besluiten ze vaker door te stromen naar de HAS. Dat is niet verkeerd; de bedrijven van tegenwoordig zijn miljoenenbedrijven.'

Kan Denissen een karakterschets geven van de toekomstige bedrijfsopvolgers? 'Eigenlijk onderscheiden ze zich niet zo heel sterk van de anderen', meent hij. 'Het zijn vaak wel aanpakkers die met een gezonde praktische instelling zich willen

verdiepen in allerlei zaken.' Denissen merkt uit contacten met afgestudeerden dat de bedrijfsovername vaak effect heeft op de bedrijfsvoering. 'Die wordt vaak veranderd en past verrassend goed in de verbreding van de landbouw. De afgestudeerden stappen over op biologische landbouw, kiezen voor een recreatietak erbij of schenken meer aandacht aan natuurbeheer. We zien regelmatig dat studenten in het begin van de opleiding traditioneel nog sterk gericht zijn op productie, maar zich gedurende de studie toch interesseren voor verbreding.'